ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1947

Vyhlásené: 08.12.1947 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

196/1947 Sb.

Úmluva,
již se zřizuje Organisace Spojených národů pro výchovu, vědu a osvětu.

Jménem republiky Československé! Dne 16. listopadu 1945 byla v Londýně sjednána tato úmluva: (Překlad.) Úmluva, jíž se zřizuje Organisace Spojených národů pro výchovu, vědu a osvětu. Vlády členských států této úmluvy jménem svých národů prohlašují, že, poněvadž války se rodí v mysli lidí, je třeba v mysli lidí vybudovati obranu míru; poněvadž vzájemné nepochopení národů bylo vždy v dějinách původem podezřívání a nedůvěry mezi národy, čímž se jejich nedorozumění příliš často zvrhla ve válku; poněvadž velká a hrozná válka, jež se právě skončila, stala se možnou jen popřením demokratického ideálu důstojnosti, rovnosti a úcty k lidské bytosti a vůlí nahraditi jej dogmatem o nerovnosti ras a lidí, využívající neznalosti a předsudků; poněvadž lidská důstojnost vyžaduje, aby se šířily kultura a vzdělání ke spravedlnosti, svobodě a míru a poněvadž tato věc je posvátnou povinností, jež všechny národy musí plniti v duchu vzájemné pomoci; poněvadž mír, založený toliko na hospodářských a politických dohodách vlád, nemohl by získati jednomyslný, trvalý a upřímný souhlas národů a poněvadž tento mír musí býti založen na duševní a mravní solidaritě lidstva, z těchto důvodů signatární státy této úmluvy, jsouce rozhodnuty zabezpečiti všem úplný a stejný přístup ke vzdělání, svobodné sledování objektivní pravdy a svobodnou výměnu myšlenek a poznatků, usnesly se na rozvíjení a rozhojnění styků mezi svými národy, aby se mohly vzájemně lépe poznati a aby mohly nabýti přesnějšího a správnějšího poznání života každého z nich. K tomu cíli zakládají tímto Organisaci Spojených národů pro výchovu, vědu a osvětu, aby spoluprací národů celého světa postupně dosáhly na poli výchovy, vědy a osvěty cílů mezinárodního míru a společného blahobytu lidstva, pro něž byla Organisace Spojených národů ustavena, a jež její charta vyhlašuje.

Čl.I

Účel a činnost.

1. Snahou Organisace je přispěti k zachování míru a bezpečnosti utužením spolupráce mezi národy pomocí výchovy, vědy a osvěty, aby byla zajištěna všeobecná úcta ke spravedlnosti, zákonu, lidským právům a základním svobodám pro všechny, bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství, jež charta Spojených národů přiznává všem národům.
2. Za tím účelem Organisace:

   a) podporuje poznávání a vzájemné pochopení národů, propůjčujíc svou pomoc prostředkům sloužícím informování širokých vrstev; doporučuje k tomu cíli takové mezinárodní dohody, jež považuje za užitečné k usnadnění volného oběhu myšlenek, slovem i obrazem;

   b) dává mohutný impuls lidovýchově a šíření osvěty; spoluprací s členskými státy, které si toho přejí, k rozvoji jejich výchovné činnosti; zaváděním spolupráce mezi národy, směřující k postupnému

uskutečňování ideálu stejné příležitosti ke vzdělání pro všechny, bez rozdílu rasy, pohlaví, a jakéhokoliv rozlišování hospodářského nebo sociálního;
navrhováním výchovných metod, hodících se k tomu, aby děti celého světa byly připraveny na zodpovědnost svobodného člověka;

c) napomáhá udržování pokroku a rozšiřování vědění:
péčí o zachování a ochranu světového duchovního majetku, pozůstávajícího z knih, uměleckých děl a jiných památek významu historického nebo vědeckého, a tím, že bude doporučovati účastněným národům, aby sjednávaly k tomu cíli mezinárodní úmluvy;
podporováním spolupráce mezi národy ve všech odvětvích duševní činnosti, mezinárodní vzájemné výměny osob, činných na poli výchovy, vědy a osvěty, jakož i výměny publikací, uměleckých děl, laboratorních zařízení a veškerého informačního materiálu;
zaváděním vhodných metod mezinárodní spolupráce, aby všem národům byl usnadněn přístup k tomu, co každý z nich vydává tiskem.

3. Aby členským státům této Organisace zajistila nezávislost, integritu a plodnou rozmanitost jejich kultury a výchovného systému, Organisace se vzdává práva zasahovati do jakékoliv věci spadající podstatně do jejich vnitřní pravomoci.

Čl.II.

Členové.

1. Členské státy Organisace Spojených národů mají právo býti členy Organisace Spojených národů pro výchovu, vědu a osvětu.
2. S výhradou ustanovení dohody, jež bude sjednána mezi touto Organisací a Organisací Spojených národů, schválené podle článku X této úmluvy, mohou státy, jež nejsou členy Organisace Spojených národů, býti přijaty za členy Organisace na doporučení výkonného výboru, odhlasuje-li to valné shromáždění dvoutřetinovou většinou.
3. Členské státy Organisace, které budou zbaveny práv a výsad členů Organisace Spojených národů, budou na její žádost zbaveny práv a výsad spojených s členstvím v této organisaci.
4. Členské státy Organisace přestávají býti jejími členy ipso facto, jsou-li vyloučeny z Organisace Spojených národů.

Čl.III.

Orgány.
Organisace se skládá z valného shromáždění, výkonného výboru a sekretariátu.

Čl.IV.

Valné shromáždění.
A. Složení.

1. Valné shromáždění je složeno ze zástupců členských států Organisace. Vláda každého členského státu jmenuje nejvýše pět zástupců, vybraných po slyšení Národní komise, je-li nějaká, nebo institucí a sborů výchovných, vědeckých a osvětových.
B. Činnost.
2. Valné Shromáždění určuje směr a hlavní rysy Organisace.

Rozhoduje o programu vytýčeném výkonným výborem.

3. Valné shromáždění, je-li toho třeba, svolává mezinárodní konference o výchově, vědách, humanitních studiích a rozšiřování vědění.
4. Usnáší-li se valné shromáždění na přijetí návrhů, které mají býti předloženy členským státům, musí rozlišovati mezi doporučeními členským státům a mezinárodními úmluvami, jež členské státy mají ratifikovati. V prvém případě stačí prostá většina; v případě druhém se vyžaduje dvoutřetinová většina. Každý z členských států předloží příslušným národním činitelům doporučení nebo úmluvy nejpozději do jednoho roku po skončení zasedání valného shromáždění, na němž byly přijaty.
5. Valné shromáždění dává Organisaci Spojených národů rady o výchovné, vědecké a kulturní stránce otázek, zajímajících Spojené národy, podle ustanovení a způsobem, jež dříve schválili příslušní činitelé obou Organisací.
6. Valné shromáždění dostává a zkoumá zprávy, které mu členské státy periodicky předkládají podle článku VIII.
7. Valné shromáždění volí členy výkonného výboru; jmenuje generálního ředitele podle návrhu výkonného výboru.

C. Hlasování.

8. Každému členskému státu přísluší jeden hlas na valném shromáždění. Usnesení jsou přijímána prostou většinou hlasů, mimo případy, kdy ustanovení této úmluvy žádají dvoutřetinovou většinu. Většinou nutno rozuměti většinu přítomných a hlasujících členů.

D. Jednací řád.

9. Valné shromáždění se schází každým rokem k řádnému zasedání; na svolání výkonného výboru může se sejíti k zasedání mimořádnému. Na každém zasedání určí valné shromáždění místo příští schůze; toto místo se každým rokem mění.
10. Valné shromáždění volí na každém zasedání předsedu a předsednictvo a stanoví si jednací řád.
11. Valné shromáždění zřizuje speciální a technické komise a jiné pomocné orgány, jichž může býti třeba k provádění jejich úkolů.
12. Budou učiněna opatření, aby veřejnost se mohla účastniti jednání, s výhradou ustanovení jednacího řádu.

E. Pozorovatelé.

13. Na doporučení výkonného výboru a s výhradou ustanovení jednacího řádu může valné shromáždění pozvati usnesením, přijatým dvoutřetinovou většinou, zástupce mezinárodních organisací, jmenovitě těch, o nichž je zmínka v článku XI, odstavci 4, jako pozorovatele na určitá zasedání valného shromáždění nebo komisí.

Čl.V.

Výkonný výbor.

A. Složení.

1. Výkonný výbor se skládá z 18 členů volených valným shromážděním z delegátů, jmenovaných členskými státy, jakož i z předsedy valného shromáždění, který zasedá jako takový s hlasem poradním.
2. Při volbě členů výkonného výboru valné shromáždění se vynasnaží dosaditi do něho odborníky v umění, literatuře, vědách a propagaci myšlení, mající zkušenosti a odborné znalosti potřebné k plnění správních a výkonných funkcí výboru. Vezme rovněž ohled na různost kultur a spravedlivé zeměpisné rozdělení. Ve výkonném výboru nebude moci nikdy býti současně více než jeden příslušník téhož členského státu, nečítajíc v to předsedu valného shromáždění.
3. Zvolení členové výboru podrží své funkce po dobu tří let; mohou býti bezprostředně znovuzvoleni na následující období, ale nemohou zasedati déle než po dobu dvou po sobě jdoucích období. Při prvních volbách zvolí se osmnáct členů, z nichž třetina odstoupí po uplynutí prvního roku trvání mandátu a třetina po uplynutí druhého roku, při čemž pořad jejich odstoupení jest určen hned po volbě losováním. Později volí se šest členů ročně.
4. V případě úmrtí nebo odstoupení některého z členů, určí výkonný výbor z delegátů dotyčného členského státu zástupce, který bude zasedati do nejbližšího zasedání valného shromáždění, které zvolí řádného člena pro zbývající část mandátního období.

B. Funkce.

5. Výkonný výbor, jednaje z moci valného shromáždění, jest mu zodpovědný za splnění programu přijatého shromážděním. Sestavuje denní pořad zasedání shromáždění a jeho pracovní program.
6. Výkonný výbor doporučuje valnému shromáždění přijímání nových členů do Organisace.
7. S výhradou rozhodnutí valného shromáždění stanoví si výkonný výbor svůj jednací řád. Volí si předsednictvo ze svých členů.
8. Výkonný výbor koná řádné schůze nejméně dvakrát ročně; může se sejíti ke schůzi mimořádné, je-li k ní svolán předsedou z jeho vlastního popudu nebo na žádost šesti členů výboru.
9. Předseda výkonného výboru předkládá valnému shromáždění, s připomínkami nebo bez nich, výroční zprávu generálního ředitele o činnosti Organisace, která předtím byla předložena výboru.
10. Výkonný výbor činí veškerá vhodná opatření pro porady se zástupci mezinárodních organisací nebo kvalifikovanými osobami, které se zabývají otázkami, spadajícími do jeho kompetence.

11. Členové výkonného výboru vykonávají moc, kterou jim propůjčilo valné shromáždění, jménem celého valného shromáždění a nikoliv jako zástupci svých příslušných vlád.

Čl.VI.

Sekretariát.

1. Sekretariát se skládá z generálního ředitele a potřebného personálu.
2. Generálního ředitele navrhuje výkonný výbor a jmenuje valné shromáždění na dobu šesti let za podmínek, jež budou valným shromážděním schváleny. Může býti znovu jmenován. Generální ředitel jest nejvyšším funkcionářem Organisace.
3. Generální ředitel nebo zástupce, kterého za sebe ustanovil, účastní se bez hlasovacího práva všech schůzí valného shromáždění, výkonného výboru a komisí Organisace. Formuluje návrhy o opatřeních, jež má valné shromáždění a výbor provésti.
4. Generální ředitel jmenuje zaměstnance sekretariátu dle ustanovení personálního statutu, jejž bude třeba předložiti k schválení valnému shromáždění. Zaměstnanci budou přijímáni na pokud možno nejširším zeměpisném podkladě tak, aby při tom byla zajištěna nejvyšší míra bezúhonnosti, zdatnosti a technických znalostí.
5. Odpovědnost generálního ředitele a personálu je výlučně mezinárodního rázu. Při výkonu svých povinností nebudou ani vyžadovati ani přijímati pokyny od žádné vlády a od žádného úřadu stojícího mino Organisaci. Vystříhají se každého jednání, jež by mohlo kompromitovati jejich postavení, které zaujímají jako mezinárodní úředníci. Všechny členské státy Organisace se zavazují, že budou uznávati mezinárodní ráz funkce generálního ředitele a zaměstnanců a že nebudou na ně vykonávati vliv při plnění jejich úkolů.
6. Žádné z ustanovení tohoto článku nemůže brániti Organisaci v tom, aby sjednávala v rámci organisace Spojených národů zvláštní dohody pro zřizování společných úřadů a o vzájemné výměně zaměstnanců.

Čl.VII.

Národní komise pro spolupráci.

1. Každý členský stát učiní opatření odpovídající jeho poměrům, aby k pracím Organisace byly přibrány nejdůležitější jeho skupiny, zabývající se věcmi výchovy, vědeckého bádání a osvěty, pokud možno tím způsobem, že zřídí Národní komisi, v níž budou zastoupeny vláda a tyto skupiny.
2. V zemích, kde jsou zřízeny, zastávají Národní komise nebo národní organisace pro spolupráci funkci poradní své Národní delegace na valném shromáždění a u své vlády ve všech věcech, týkajících se Organisace. Mají úlohu spojovacích orgánů pro veškeré otázky zajímající Organisaci.
3. Na žádost členského státu může Organisace delegovati dočasně nebo trvale k Národní komisi tohoto státu člena svého sekretariátu, aby jí byl nápomocen při její práci.

Čl.VIII.

Podávání zpráv členskými státy.

Každý členský stát zasílá Organisaci ve formě, kterou určí valné shromáždění, periodickou zprávu o zákonech, předpisech a statistikách, týkajících se jeho institucí a činnosti na poli výchovy, vědy a osvěty, jakož i o tom, co bylo podniknuto ve věci doporučení a úmluv, o nichž se zmiňuje článek IV, odstavec 4.

Čl.IX.

Rozpočet.

1. Rozpočet jest spravován Organisací.
2. Valné shromáždění definitivně schvaluje rozpočet a stanoví finanční podíl jednotlivých členských států s výhradou opatření, o nichž bude učiněna dohoda s Organisací Spojených národů podle článku X této úmluvy.
3. Generální ředitel může se souhlasem výkonného výboru přijímati dary, odkazy a subvence přímo od vlád, veřejných nebo soukromých institucí, sdružení nebo jednotlivců.

Čl.X.

Styk s Organisací Spojených národů.

Organisace bude připojena, jakmile to bude možné, k Organisaci Spojených národu. Bude jedním z jejích zvláštních orgánů, zmíněných v článku 57 charty Spojených národů. Toto připojení se provede dohodou s Organisací Spojených národů podle ustanovení článku 63 charty. Tato dohoda se předloží valnému shromáždění této Organisace ke schválení. Bude museti umožňovati skutečnou spolupráci mezi oběma organisacemi pro společný cíl. Současně potvrdí autonomii Organisace v oboru její zvláštní působnosti vymezené v této úmluvě. Tato dohoda bude jmenovitě obsahovat ustanovení o schvalování rozpočtu a financování Organisace valným shromážděním Spojených národů.

Čl.XI.

Styk s jinými organisacemi

a odbornými mezinárodními institucemi.

1. Organisace může spolupracovati s jinými organisacemi a odbornými mezivládními institucemi, jejichž úkoly a činnost jsou v souladu s jejími vlastními cíli. Za tím účelem může generální ředitel z moci výkonného výboru navázati účinné styky s těmito organisacemi a institucemi a zříditi smíšené komise, jež by se ukázaly nutnými k sjednání účinné spolupráce. Veškeré dohody sjednané s těmito organisacemi nebo odbornými institucemi budou podléhati schválení výkonného výboru.
2. Kdykoliv valné shromáždění Organisace a příslušní činitelé kterékoliv jiné organisace nebo mezivládní odborné instituce, mající obdobnou činnost a obor působnosti, uznají za žádoucí postoupiti Organisaci prostředky a funkce výše zmíněné organisace nebo instituce, může generální ředitel, s výhradou schválení valného shromáždění, sjednati potřebné dohody, jež by vyhovovaly oběma stranám.
3. Organisace může učiniti ve společné dohodě s jinými

mezivládními organisacemi vhodná opatření k tomu, aby byla zastoupena na jejich schůzích.

4. Organisace Spojených národů pro výchovu, vědu a osvětu může činiti veškerá vhodná opatření pro vzájemnou poradu a spolupráci se soukromými mezinárodními organisacemi, které se zabývají otázkami spadajícími do její působnosti. Může je požádati o provedení jistých vymezených úkolů, spadajících do jejich působnosti. Tato spolupráce může též zahrnovati účast zástupců zmíněných organisací na pracích poradních výborů zřízených valným shromážděním.

Čl.XII.

Právní statut Organisace.

Ustanovení článku 104 a 105 charty Spojených národů, týkající se právního statutu Spojených národů, jejich výsad a svobod, platí též pro tuto Organisaci.

Čl.XIII.

Dodatky.

1. Návrhy dodatků k této úmluvě nabudou platnosti po schválení valným shromážděním dvoutřetinovou většinou hlasů; avšak dodatky, jež zavádějí podstatné změny v cílech Organisace nebo nové povinnosti pro členské státy, budou muset být ještě dodatečně přijaty dvěma třetinami členských států. Text návrhů na dodatky zašle generální ředitel členským státům nejméně šest měsíců před tím, než se předloží valnému shromáždění k projednání.
2. Valné shromáždění bude oprávněno přijmouti dvoutřetinovou většinou pravidla o způsobu, jakým mají býti ustanovení tohoto článku provedena.

Čl.XIV.

Výklad.

1. Anglické a francouzské znění této úmluvy má stejnou platnost.
2. Veškeré otázky a veškeré spory týkající se výkladu této úmluvy budou dány k rozhodnutí Mezinárodnímu soudnímu dvoru nebo rozhodčímu soudu, podle toho, jak se na tom usnese valné shromáždění podle svého jednacího řádu.

Čl.XV.

Nabytí účinnosti.

1. Tato úmluva bude předložena k přijetí. Listiny o přijetí budou uloženy u vlády Spojeného království.
2. Tato úmluva bude uložena v archivu vlády Spojeného království, kde bude volně přístupna k podpisu. Podpisy možno připojiti před nebo po předložení listin o přijetí. Přijetí bude míti platnost jen v případě, že bude předcházeti nebo následovati podpis.
3. Tato úmluva nabude účinnosti, jakmile bude přijata dvaceti z jejích signatářů. Pozdější přijetí nabudou účinnosti ihned.

4. Vláda Spojeného království oznámí všem členům Organisace Spojených národů převzetí všech listin o přijetí a datum, kdy úmluva vejde v platnost podle předchozího odstavce.
Tomu na svědomí podepsaní zplnomocněnci podepsali tuto úmluvu v jazyku anglickém a francouzském, jejíž oba texty mají stejnou platnost.
Dáno v Londýně, šestnáctého listopadu 1945, v jediném vyhotovení v jazyce anglickém a francouzském. Opisy řádně ověřené zašle vláda Spojeného království vládám všech členských států Spojených národů.

Argentinská republika: Australie:

Conrado Traverso

Belgie: Bolivie:

A. Buisseret C. Salamanca

Brazilie: Běloruská sovětská socialistická republika:

Moniz de Aragao

Kanada: Chile:

Vincent Massey Francisco Walker Linares

Čína: Kolumbie:

Hu Shih J. J. Arango

Costa Rica: Kuba:

Luis Marino Perez

Československo: Dánsko:

Jan Opočenský Alb. Michelsen

Dominikánská republika: Ecuador:

A. Pastoriza A. Pastoriza

Egypt: Salvador:

A. Fattah Ah Amr Ethiopie:

Francie:

Řecko: Guatemala:

Th. Aghnides M. Galich

Haiti: Honduras:

Leon Laleau

Indie: Iran:

John Sargent A. A. Hekmat

Irak: Libanon:

Naji Al Asil Camille Chamoun

Liberia: Lucembursko:

J. W. Pearson A. Als

Mexiko: Nizozemsko:

J. T. Bodet V. D. Leeuw

Nový Zéland: Nicaragua:

Ernesto Selva

Norsko: Panama:

Nils Hjelmtveit E. A. Morales

Paraguay: Peru:

E. Letts

Filipiny: Polsko:

Maximo M. Kalaw Bernard Drzewieski

Saudská Arabie: Syrie:

Hafiz Wahba N. Armanazi

Turecko: Ukrajinská sovětská socialistická

Yúcel republika:

Jihoafrická Unie: Svaz sovětských socialistických

G. Heaton Nicholls republik:

Spojené království Velké Britanie a Severního Irska:

Ellen Wilkinson

Spojené státy americké: Uruguay:

R. E. Maceachen

Venezuela: Jugoslavie:

A. Rodriguez Azpurua Dr. Ljubo Leontic

Prozkoumavše tuto úmluvu schvalujeme a potvrzujeme ji.

Tomu na svědomí jsme tento list podepsali a k němu pečeť

republiky Československé přitisknouti dali.

V Topolčiankách dne 14. září léta tisícího devítistého

čtyřicátého šestého.

President republiky Československé:

Dr. Edvard Beneš v.r.

L. S.

Ministr zahraničních věcí:

Jan Masaryk v.r.

Vyhlašuje se s tím, že úmluva nabyla podle svého článku XV,

odst. 3, účinnosti dne 4. listopadu 1946 přijetím dvaceti

signatářů úmluvy. Ratifikační listina republiky Československé

byla uložena v Londýně dne 4. října 1946, kterýmžto dnem nabyla

pro ni účinnosti.

Do 30. června 1947 nabyla úmluva účinnosti mezi těmito státy:

Australií, Belgií, Bolivií, Brazilií, Československem,

Čínou, Dánskem, republikou Dominikánskou, Ecuadorem, Egyptem,

Filipinami, Francií, Haiti, Indií, Kanadou, Nizozemím, Libanonem,

Liberií, Mexikem, Novým Zélandem, Norskem, Peru, Polskem, Řeckem,

Saudskou Arabií, Syrií, Tureckem, Velkou Britanií, Spojenými

státy americkými, Jihoafrickou Unií a Venezuelou.

Dr. Clementis v.r.

státní tajemník v ministerstvu zahraničních věcí.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.